

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de M
APARE SĂPTĂMÂNAL

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Sibiu
Str. Șaguna 8

Abonamentul:
Un an 600 Lei. — Șase luni 300 Lei. — Trei luni
150 Lei. — Pentru străinătate un an 1000 Lei. —
Pentru America 8 Dolari

Articole și corespondențe
se adresează Redacției Telegrafului Român, Sibiu,
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nerancate se
returnează. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
un șir pețit 10 Lei pentru o dată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabatul convenit.

Abonamentele și inserțiile
se adresează Administrației ziarului Telegraful
Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

I. P. Sfințitul Mitropolit NICOLAE al Ardealului în com. Porcești, jud. Sibiu

Comuna fruntașă Porcești, dela poalele Carpaților făgărășeni, se află la o depărtare de numai 25 klm. de orașul Sibiu.

În ea se păstrează, ca ctitorie vevodală, o biserică din piatră și cărămidă, zidită la anul 1653 de Matei Basarab, domnul Țării Românești.

În Dumineca dela 24 Octomvrie 1943, I. P. Sf. arhiepiscop și mitropolit Nicolae a servit în ea liturghie arhierescă, înconjurat de un sobor de preoți și de o mulțime mare de credincioși.

Prilejul de a merge la Porcești, l-a dat inaugurarea în această comună a unei maternități (casă de nașteri) și a unui cabinet dentar, pe care le-a înființat aci nouconstituita cooperativă sanitară «Sănătatea Neamului» cu sediul în Sibiu.

Credincioșii din Porcești au dat cel mai mare număr de membri la cooperativa de mai sus, al cărui președinte activ, dl I. N. Ciolan, este și el originar din Porcești.

I. P. Sfințitul a sosit în comuna Porcești la ora 9 dimineața. Primirea i s'a făcut în fața școlii confessionale, de preoții bisericii și autoritățile comunale.

După bineventura făcută de primarul comunei Rusalim Mujat, I. P. Sfințitul a împărțit poporului binecuvântarea arhierescă, după care înconjurat de preoți și de credincioși a intrat în biserică, care și acum mai păstrează pe zidurile ei picturile din veacul al XVII-lea și pe frontispiciul ei emblema Munteniei, cioplită din piatră, având în ea corbul cu crucea în plisc.

Biserica din Porcești, de astădată a fost înscăpătoare pentru credincioșii din comună și cei din comunele vecine: Boița, Sebeșul de sus și Sebeșul de jos, cari au venit să se roage în ea și să asculte învățăturile mântuitoare de suflet, date de I. P. Sf. nostru ierarh Nicolae al Ardealului.

Răspunsurile la liturghia arhierescă le-a dat în mod unison. Reuniunea cântăreților bisericesti din Porcești și credincioșii din comună.

La sfârșitul sfinteii liturghii, I. P. Sfințitul a talmăcit sfânta evanghelie a Duminecii într'o predică de aproape o oră.

Dim evanghelia cu omul, dim care Mântuitorul a scos pe diavolul, care a intrat apoi în turma de porci a Gadarenilor, care s'a înecat în mare, a dat învățături prețioase despre valoarea sufletului omeneșc în raport cu bogățiile pământești, despre valoarea și importanța sufletului neamului românesc și despre sănătatea sufletească și trupească în raport cu cele două instituții sanitare ce s'au inaugurat în acea Duminecă în comuna Porcești.

La sfârșitul predicii arhidiaconul Circov a citit decretul chiriarhal, prin care octogenarul preot Toma Dragomir, care a servit 52 ani la altarul bisericii din Porcești și preotul Gavril Micu, expulsat din Ardealul de Nord, care păstorește azi în Porcești, au primit binecuvântare arhierescă să poată purta brâu roșu pentru străduințele depuse în activitatea lor.

Cei doi preoți, adânc emoționați, au mulțumit I. P. Sfințitului pentru distincția acordată.

După sfânta liturghie, I. P. Sfințitul, înconjurat de preoți și de credincioși a ieșit în curtea bisericii și în fața școlii confessionale a săvârșit sfințirea apei, cu care a stropit pe credincioși și camerile din școala confessională în care este instalată maternitatea (casa de nașteri) cu naturi și cu instrumente medicale.

De aci I. P. Sf. Sa, însoțit de popor în sumetul clopotelor bisericii, s'a dus în procesiune până la cabinetul dentar, instalat lângă baia comună și lângă Căminul cultural, pe care deasemenea l-a stropit cu apă sfințită și după care s'a reintors la reședința din Sibiu.

Ce mulțumire sufletească a avut poporul din Porcești și jur să aibă pe arhipăstorul în mijlocul lui! Ce simțiri profunde și plăcute să te poți ruga împreună cu Arhipăstorul Ardealului în biserică zidită de Domnul Țării Românești și ce coincidentă să ascuți în comuna Porcești învățăturile scoase din evanghelia cu Gadarenii și cântările cântate la sfânta liturghie de credincioșii porceșteni!

Toate acestea au impresionat foarte mult asistența numeroasă, în care am putut remarca pe dnii: I. N. Ciolan, președintele activ al Cooperativei «Sănătatea Neamului», Rădulescu-Dobrogea, inspector general administrativ, Ștefănescu, directorul general al întreprinderilor «Românofir», N. Regman, profesor, S. Teșosu și Apolzan, inspectori generali școlari, Puia și Bradu, inspectori școlari, P. Bratu, primpretor, Colonel Darie Rădulescu, Colonel Stinghe, inspector P. P. E., Lt.-Col. Basarabă, comandantul Legiunii de jandarmi Sibiu, N. Popa, pretor, Dr. Baba și Dr. Coșla, asistenți universitari, Isacu, publicist, etc. etc.

Este o datorie morală și națională să ajutăm familiile desrobitorilor.

Tăcere, unire și muncă: prin aceasta vom învinge.

Conștiința religioasă și bunurile materiale

Problema aceasta a fost discutată cu ocazia votării Legii cultelor în 1928, când I. P. Sf. Mitropolit Nicolae a reliefat magistral dependența în care trebuie să stea bunurile materiale de conștiința religioasă. În ultimul timp, apărând decretul-lege conform căruia bunurile unei parohii urmează majoritatea credincioșilor parohiei în cazul când aceasta trece la alt cult, discuția s'a aprins din nou.

Într'un ziar al unei confesiuni, care se teme de urmările acestui decret-lege, aflăm următoarele judecăți ciudate și întortochiate prin care se combate principiul dependenței bunurilor materiale de conștiința religioasă:

1. După concepția aceasta care stă și la bazele recentului decret-lege, „materia e considerată necesară pentruca spiritul să se poată desăvârși”. Dar aceasta e o greșală, căci „spiritul se desăvârșește prin forțe de aceeași natură cu el”, nu prin ceva inferior. „Conștiința religioasă are natura bunurilor materiale”. Aceasta nu permite ingredienta inferiorului, în strălucirea superiorului. Acesta trebuie să aibe în sine toate resursele de activitate progresistă, fără să fie legat de condițiunea relației sale cu inferiorul. Ce-i folosește sfântului palat regesc sau moșiile întinse pentruca să urce pe calea desăvârșirii?”

2. „Că Biserica are averi și pe acestea le pretinde ca un mijloc de susținere a ei, e adevărat. Dar Biserica nu este numai o comuniune de conștiințe. Ea este o societate de oameni ce vreau desăvârșirea spirituală în ordinea supranaturală, după învățătura Domnului Iisus Hristos. Acolo unde sunt oameni cu trup, nu numai suflete, acolo unde e o societate ce ca atare trebuie să trăiască și să se manifesteze, acolo da, e nevoie de un lăcaș unde mulțimea trupurilor să se adune, e nevoie de pâine pentru păstorul ce conduce turma etc., e nevoie de elemente materiale pentru manifestările vieții spirituale de comunitate. Elementul uman și material din Biserica pretinde sprijin material. Desăvârșirea însă nu. Iată de ce Biserica ca orice ființă morală, are dreptul de proprietate asupra bunurilor materiale. Nu conștiințele fluctuante sau stabile, ci Biserica entitate morală și juridică, se folosește de materile ca instrument ce numai indirect, sprijinind trupul, ajută la desăvârșirea sufletului”.

Am expus aceste două idei în citație cât mai completă pentru a arăta cât de mult ultima o răstoarnă pe prima făcând aproape de prisos vreun cuvânt din partea noastră.

Dacă articolul la care ne referim s'ar fi încheiat cu prima idee, am fi răspuns:

Nu e vorba de o conștiință religioasă izolată, ci de mai multe cari formează o comunitate de închinare, de manifestare a credinței ei. Aceasta a fost o presupunere de sine înțeleasă pentru cei ce cereau ca bunurile să treacă cu majoritatea credincioșilor. S'ar putea atribui mai degrabă celor ce pretind ca ele să rămână la cultul părisit, chiar dacă n'a mai rămas decât unul sau doi credincioși acolo, că pun mai presus conștiința religioasă singulară decât comunitatea de conștiințe.

Ori comunității de conștiințe religioase li recunoaște și ziarul amintit o trebuință de bunuri materiale, cum se vede din rândurile prin cari expune ideea a doua. Desigur omul religios dacă ar fi luat izolat, n'ar avea poate numai decât o trebuință de bunuri materiale. Dar om credincios izolat aproape că nu există, iar dacă oamenii credincioși trăiesc în comunitate, ei au lipsă de un lăcaș în care să și manifeste în comun credința lor, săvârșind cultul divin, au trebuință de un păstor sufleteșc al lor ce trebuie să trăiască, de mijloace prin cari să întrețină lăcașul și celelalte obiecte prin cari exprimă simbolic credința lor etc.

E o confuzie prea gravă ca să nu fie intenționată aceea cuprinsă în afirmarea că un sfânt nu are lipsă de palate pentru desăvârșirea lui sufletească. Desigur că nu are lipsă de palate, dar are lipsă de un altar. De ce această confuzie între bunuri particulare și bunuri ale comunității religioase, destinate cultului? Cel mai săraci oameni ai Bisericii, călugării, cari au renunțat la orice bun personal, au lipsă totuși de mănăstire și de mijloace pentru întreținerea ei, ca bunuri ale comunității închinătoare, pe cari li le procură cu mână largă ctitorii și binefăcătorii.

Preopinutul nostru pentru a accentua că conștiința religioasă nu are lipsă de bunuri, arată că sfinții s'au lăpădat de toate „intrând în mănăstire”, făcându-se că nu observă că mănăstirea însăși ca edificiu este un bun material.

Dealtfel e lipsită de nuanță afirmarea globală că „desăvârșirea sufletească” nu are lipsă de bunuri materiale (pe care în alte părți ale articolului autorul iarăși o retrage).

Dar atunci Biserica de ce are lipsă de acele bunuri? Nu servește ea în ultimă analiză, tot desăvârșirii sufletești a credincioșilor? Ar avea ea altă rațiune de-a fi? Și atunci nu e just să se spună că Biserica folosește acele bunuri tot pentru desăvârșirea sufletească a credincioșilor și că prin urmare acesta e scopul ultim al bunurilor materiale și nu este o incompatibilitate între ele și desăvârșirea sufletească?

E o concepție simplistă, aceea care afirmă că sufletul cuiva se poate desăvârși fără să se adune împreună cu alții la acte de manifestare a credinței sale prin folosirea unor mijloace materiale. Sufletul nu e o monadă cu viață absorbită exclusiv în sine, ci trebuie să se manifeste și manifestându-se să influențeze și alte suflete în creșterea lor duhovnicească.

În a doua parte a articolului de care ne ocupăm toate aceste lucruri se pare că se recunosc, rectificându-se strâmta judecată din partea primă. Numai cât autorul articolului ar vrea printr'o falsă separație între comunitatea conștiințelor religioase și Biserica, să priveze nu numai conștiința individuală — ceea ce-i just, — ci chiar și comunitatea conștiințelor religioase de dreptul asupra unui patrimoniu material, recunoscându-i unei Biserici, concepută chiar ca un cadru lipsit de comunitate vie a credincioșilor.

Despre comunitatea credincioșilor autorul nu mai îndrăznește să spună că n'are

lipsă de un patrimoniu material, cum spune de Individ. Biserica numai pentru că este, într'unul din elementele ei esențiale, comunitate, are lipsă de bunurile materiale. O Biserică separată de comunitate nu mai are ce face cu ele. O Biserică rămasă simplu cadru instituțional, nominal, e nedrept să mai țină în stăpânirea ei bunuri care sunt menite pentru „desăvârșirea sufletului”, cum însuși autorul amintitului articol recunoaște.

Biserica în stare normală, în funcțiune actuală, este o Biserică-comunitate, iar comunitatea, chiar dacă nu convine doctrinei dogmatice a unor confesiuni, cel puțin după legile Statului, cari recunosc și culte fără o Biserică dogmatică, este ea însăși parte constitutivă a „Bisericii”, constituită ea însăși „Biserica” locală.

Nu există Biserică fără comunitate și comunitate creștină fără să fie ea însăși în felul ei o instituție care, prin necesitățile ei și după legile Statului, are dreptul la un patrimoniu material cultic.

Dar să punem chestiunea mai concret. Majoritatea unei comunități din România părăsind un cult, nu rămâne ca un conglomerat religios de sine stătător, ci trece la alt cult. Dacă pleacă dela o Biserică nu e mai puțin adevărat că trece la altă Biserică. Despre aceste treceri vorbește legea recentă. Deci patrimoniul urmându-i comunității care trece, nu rămâne aceeași ca unui meteor care ar pluti izolat în spațiul universului, ci unei comunități care se mișcă tot într-o Biserică.

Dacă bunurile materiale sunt necesare comunității religioase, nu individului, nici unui cadru juridic gol, și tocmai cu acest scop le posedă Biserica, legea recentă stabilind ca ele să urmeze majorității unei comunități și nu să rămână minorității infime, da cea mai adecvată și mai echitabilă expresie juridică, acestei porunci așezată în firea lucrurilor. D.

Svonurile fără temei

Lipsurie ce maram sunt intet și nu se pot compara cu acelea pe care le îndură alte neamuri. Desigur înclinarea, unora sau multora, de a da crezare svonurilor vine din faptul că și-au pierdut puterea de răbdare în nelipsitele suferințe pe care le aduce totdeauna vremea de război. Noi am vrea războiul fără nici o suferință. Asta nu se poate. Orce război este însoțit de suferințe mai mici sau mai mari. Trebuie să recunoaștem însă că suferințele noastre sunt mult mai mici decât ale altora neamuri angajate în război. Când ostașii noștri de pe

front pățimesc atâtea și totuși luptă cu credință în victorie, de ce oare, noi cei de acasă, să ne lăsăm biruiți de micile suferințele care sunt nimic față de ale ostașilor da pe front? Și chiar dacă suferințele ar fi mari, tăria noastră în vreme de suferință se verifică. Așa dar: să fim răbdători în vreme de grele încercări.

Prin faptul că suntem creștini ca religie și români ca neam, noi suntem nu numai ostași ai țării, ci și ostași ai lui Hristos.

Ca ostași ai țării luptăm cu arme materiale și sufletești, iar ca ostași ai lui Hristos luptăm cu armele spirituale ale credinței creștine. Și acelea sunt arătate în Cartea Sfântă, la capitolul VI din epistola către Efeseni, unde sunt

înșirate toate armele spirituale de luptă împotriva puterilor întunecului și ale duhurilor necurate. Numesc numai câteva: adevărul, neprihănirea, credința.

Pe aceste avându-le ca puteri ale sufletului, toată puterea cea vrășmașă va fi spulberată. Creștinii adevărași au aceste puteri. Și Românii s'au dovedit pe câmpul de luptă că sunt adevărași creștini. gata să moară pentru Țară și Neam. De aici și propaganda întesită a dușmanilor noștri prin tot felul de svonuri.

Noi luptăm pentru că e dreptă cauza pentru care luptăm. Și în lupta noastră dreptă avem nevăzuta dar simțita puterea a lui Dumnezeu, pentru cauza Căruia luptăm. De aceea vom și birui. — Pr. M. S. D.

Problema demonizării¹

„Și au găsit pe omul din care ieșiseră dracii, șezând la picioarele lui Iisus, îmbrăcat și în toate mințile...”

Luca 8, 35

Frați creștini,

Ciudată, cutremurătoare, stranie întâmplare! Închipuți-vă un om îndrăcît „stăpânit de mai mulți draci”: o figură fioroasă, chinută, expulsată ca o fiară din rândurile oamenilor. Imbrăcat, își rupe hainele de pe dânsul; adus în casă, fuge și se ascunde în morminte; legat în lanțuri, frânge lanțurile și se rătăcește prin locuri pustii. E o realitate omul acesta sau e născocirea vreunei imaginații bolnave, halucinate? Demonizarea, îndrăcirea omului este ea un fapt real, un adevăr sau e numai o iluzie, mai rău: o superstiție demult depășită de știință? Iată întrebarea nu de mică importanță pentru viața fiecărui om, pentru destinul omenirii și al istoriei în general, în fața căreia ne pune Sf. Evanghelie de azi: este demonizarea o posibilitate, o realitate sau nu?

Frați creștini,

În ceea ce privește faptul în sine — tinurile de îndrăciti pe cari Sf. Evanghelie ni le pun în față — știința medicală recunoaște și azi talna, misterul în care este învăluit izvorul, originea lor: încă nu se cunoaște, și cine știe de se va cunoaște vreodată, cauza naturală a acestor boale de totală desfigurare a omului. Așadar știința n'ar avea nimic de obiectat împotriva unei eventuale cauze demonice, a îndrăcirii ca posibilitate.

Dar a pune problema pe planul pur științific — al științei empirice de astăzi

¹ Predică în Catedrala din Sibiu, la 24 Oct. 1943.

— este principial fals: soluția nu poate fi decât sau recunoașterea misterului ce nu poate fi deslegat sau negarea lui îndrăcitică, nu în baza faptelor, ci în baza unei preconcepții teoretice mai dogmatice, mai inflexibile decât orice dogmatism religios. A pune problema demonizării și a-i căuta cauzele prin mijloace simțual-experimentale, e tot una cu a pune problema sufletului și a-l căuta, prin disecție, în cine știe ce celulă a creierului! Problema e pusă fals, metodele sunt insuficiente și răspunsul ridicol: nu există suflet, pentru că nu apare sub microscop; nu există demonizare, pentru că nu este o evidență a simțurilor.

Demonizarea nu e un fapt de natură fiziologică, trupească, chiar dacă se revărsă și în acest domeniu; ea e un fapt de natură spirituală. Diavolul nu e o ființă ce s'ar putea încadra în regnul zoologic, ca microbul spre ex., ci este o ființă spirituală. Realitatea și prezența lui nu poate fi o evidență nici pentru microscop, nici pentru simțuri, nici pentru bisturi. Dacă microbii, agenți ai diferitelor boale, au fost descoperiți în generații de trudă, de luptă și de cercetări neobosite și încă microbii câtor boale refuză să se lase descoperiți, în câmpul de lumină al microscopului, ce vom zice despre demonizare a cărei cauză nu e un microb, ci o ființă spirituală! Lumea spiritelor nu este evidență nici unui experiment, a unei vederi neludoicnice. E evidența experienței spirituale, pe care oamenii empirismului obișnuit n'o au, dar care există în toți cei ce trăesc în dimen-

siunile spiritului. Duhul vede ceea ce trupul și microscopul nu poate vedea; omul duhovnicesc experiază ceea ce cel trupească nu poate experia. Și mărturia Duhului este deopotrivă de adevărată ca orice alt adevăr științific. Căci dacă există un postulat de care știința ține seama, e și acesta: metoda de cercetare trebuie să fie conformă cu obiectul cercetat. Nimeni nu va măsura emoția cu kilogramul, nici nu o va reconstitui numai din elemente fiziologice: ca să o înțelegi, trebuie să te plasezi în domeniul ei, s'o trăiești. Tot așa ca să cunoști realitatea demonizării trebuie să vezi dincolo de trup, în lumea duhurilor. „Adevăr, adevăr zic ție — spune Domnul — noi vorbim ce știm și mărturisim ce am văzut” (Ioan 3, 11). E o știință și o vedere a lumii spirituale care se descopere numai celor „curați cu inima” și care deși depășește metoda științei empiric-experimentale (pentru că așa o cere obiectul ei), nu e mai puțin reală, mai puțin adevărată decât orice alt experiment științific.

Frați creștini,

Din aceste considerații generale, înțelegi că mărturia Sf. Scripturi despre îndrăciti nu e o halucinație nici o superstiție: e un fapt real. Cauza acestor anomalii e de natură spirituală. Dacă însă acțiunea diavolului s'ar mărgini la aceste cazuri extreme de chinurile trupească și sufletească, l-am putea circumscrie — ca pe un microb — în anumite spitale sau așezăminte. Ea însă e mult mai extinsă, mai subtilă, mai invizibilă. Diavolul, ca ființă spirituală, influențează direct asupra spiritului uman. Cum? Care sunt simptomele, după care se recunoaște influența lui? — Un simptom neludoicnic este orgoliul eului ce se ridică împotriva lui Dumnezeu și se constituie pe sine însuși Dumnezeu. Acesta e păcatul specific luciferic, păcatul specific satanic. Prin el glăsuște demon'a în toate domeniile vieții umane: în știință și filosofie, în religie și morală, în economie și politică. El se ridică împotriva Adevărului divin ca să instaureze în locul lui caricatura hideoasă a „adevărului” epicentric; el ucide pe omul lui Dumnezeu ca să preamărească pervertirea maximă a genului uman; el dărmă zările împărăției lui Hristos, ca să zidească babilonia chinuitoare a unui „paradis” al urii. Sub forma intelectului luciferic, sub chipul beșivului, desfrânatului, mândrosului, ca și al oricărui pătimăș, nu se ascunde rânjețul satanic al desfigurării, al caricaturizării fapturii lui Dumnezeu? Căci diavolul nu e o forță creatoare, ci forța de pervertire, de desfigurare a fapturii lui Dumnezeu? Simptomul demonizării este orgoliul, este neascultarea de Dumnezeu, ura împotriva

FOIȘOARA

Contribuții la restaurarea Mitropoliei Transilvane

de
I. MATEIU
Prorectorul Academiei Comerciale din Cluj-Brașov

III

Dar nici în Viena nu mai găsea Șaguna atmosfera necesară unor rezolvări neîntârziute, fiindcă regimul era angajat complex cu noua ordine politică ce urma să se fixeze în pactul dualismului. Chestiunea Mitropoliei transilvane li se părea acum miniștrilor și consilierilor nervoși prea mică, spre a-i da atențiunea specială și imediată, ce-o reclama cu energie sporită îngrijoratul conducător dela Sibiu. În acest timp la Budapesta guvernul maghar pregătea un proiect de lege relativ la autonomia bisericilor, pe care Rannicher, autorul lui Șaguna spre a lua cunoștință de el.¹ Și aceasta îl va fi îndemnat să accelereze intervențiile sale la Viena. Când însă văzu, că burocrația aulică, stăpânită de alte preocupări și de sentimentele ei ultramontane, nu se mișcă, el recurge ca în afătea împrejurări, direct la împărat. De ostădată intervențiile făcute începură a-și produce efectele. Ne-o dovedește un act inedit, rămas până acum necunoscut istoricografiei noastre. El poartă data de 3 Februarie 1867, și este un autograf al împăratului adresat cancelarului aulic Majláth.²

¹ Cf. Scrisoarea lui Șaguna către Rannicher din 21 Octomvrie 1866, păstrată în corespondența familiară a celui din urmă.

² Actul se găsește în colecția de documente a răposatului I.

Din cuprinsul acestui nou act împărătesc descoperim, că Șaguna cerea aprobarea cuvenită pentru convocarea

cav. de Pușcariu, și mi-a fost pus la dispoziție de dl prof. Sextil Pușcariu. Iată textul lui:

Zl. 121. Pres. „Liebe Hofkanzler von Majláth!
Über die im Wege des Leiters Meiner siebenbürgischen Hofkanzlei Mir vorgelegte Bitte des Erzbischofes von Metropolit der griechisch-orientalischen Romänen in Ungarn und Siebenbürgen, Andreas Freiherr von Schaguna, um Einberufung einer griechisch-orientalisch-romänischen Metropolitan-Versammlung unter Zuziehung des Laienstandes zum Behufe der Revision des von der am 22. März 1864 abgehaltenen Diöcesan-Synode des siebenbürgisch-griechisch-orientalischen Bisthumes Meiner Sanktion unterbreiteten Regulaments über die Organisation der Kirchen-, Schul- und Fondsangelegenheiten der griechisch-orientalischen Diöcese in Siebenbürgen, und zum Behufe der Berathung des von genannten Erzbischofe entworfenen, aber nicht vorgelegten, allenfalls abzuverlangenden Statutes, zur Constituirung der griechisch-orientalisch-romänischen Metropole, finde Ich anzuordnen, dass Mir auf Grund vorangegangener commissioneller Vereinbarung der ungarischen und siebenbürgischen Hofkanzlei, dann Meines Kriegsministeriums, und wenn nöthig erachtet, nach Einvernehmung von Fachmännern, ein eingehendes gemeinschaftliches Gutachten darüber erstattet werde, ob, in welcher Art und Weise, und mit Hinblick auf das Majestätsrecht und das in den Landesgesetzen gegründete Oberaufsichtsrecht Meiner Krone, auf die canonischen Satzungen der griechisch-orientalischen Kirche und die eigenthümlichen, berücksichtigungswürdigen Verhältnisse der griechisch-orientalischen Romänen — mit welchen Beschränkungen das erwähnte Diöcesan-Regulament und Metropolitan-Statut der Berathung einer griechisch-orientalisch-romänischen Metropolitan-Synode zu unterziehen, und in welcher Zusammensetzung, und unter welchen Modalitäten eine solche Synode einzuberufen wäre, Eventuell für den Fall der Einberufung einer solchen Synode sind die Anträge auch dahin zu stellen, welche Instruktionen dem zu einer solchen Synode zu ernennenden landesfürstlichen Commisär mit Rücksicht auf die der Synodal-Verhandlung unterzogenen Berathungsgegenstände mitzugeben seien.

Sie haben sich zu obigem Behufe mit Meinem Kriegsminister und Meinem Leiter der siebenbürgischen Hofkanzlei ins Einvernehmen zu setzen, und sind Mir die vereinbarten Gutachten, nachdem Erzbischof und Metropolit Schaguna sich die Einberufung der Synode auf den 1/13. Mai l. f. erbittet, mit thunlichster Beschleunigung vorzulegen. Wien, am 3. Februar 1867 Franz Joseph m. p.”

unul congres mitropolitan, la care să participe și laicii, cu scop îndoit: de o parte să revizuiască Regulamentul votat de Sinodul diecezan din 1864 — și care fusese înaintat spre sancționare, de alta să desbată Proiectul relativ la organizarea Mitropoliei ortodoxe române. Monarhul constată, că Proiectul nu l-a fost prezentat, și de aceea dispune să fie cerut dela Șaguna. Pentru a putea hotări în cunoștință de cauză, împăratul ordonă să i se facă un referat temeinic, înocmit de comun acord din partea cancelarilor maghare și transilvane, a ministerului de război și, dacă va fi nevoie, și cu avizul specialiștilor. Referatul va trebui să arate:

a) în ce fel să fie alcătuite numitul Regulament diecezan și Statutul mitropolitan, cari au să țină seama de drepturile majestatică ca și de dreptul de supremă inspecțiune al Coroanei, apoi de prevederile canonice ale Bisericii orientale și în fine de raporturile caracteristice, vrednice de respectat ale Românilor ortodocși;

b) cu ce restricțiuni pot fi supuse cele două elaborate desbaterii unui sinod mitropolitan român;

c) în ce compoziție și sub ce fel de modalități ar fi să se convoace un asemenea sinod mitropolitan.

De asemenea urmează să se facă propuneri și cu privire la instrucțiunile ce au să fie date comisariatului guvernamental în legătură cu obiectele ce pot fi discutate în sinodul mitropolitan. Pentru aceasta cancelarului aulic trebuie să ia înțelegere atât cu ministrul de război, cât și cu șeful cancelariei transilvane.

Din textul acestui autograf imperial e ușor de imaginat ce dificultăți numeroase și grave se puneau — evident de către miniștrii catolici, potrivit ortodoxiei române — în calea dorințelor legitime formulate de Șaguna. Când acesta va fi luat cunoștință de ele, desigur că s'a tulburat până în adâncul sufletului, căci fiecare constituie o lovitură grea în drepturile și libertatea Bisericii sale. În deosebi îl va fi indignat ideea trimiterii unui comisar im-

lui Hristos și idolatrizarea propriului eu, propriilor poftă, propriilor patimi. Rezultatul ei este desfigurarea filinței spirituale, morale, și chiar fizice a omului; într'un fel expresia paralelă a demonizațiilor biblice, care reprezintă extrema manifestare a demonizării și în domeniul biologic.

Frații creștini,

Dacă acesta este adevărul, datorită oricărui creștin este de a rămâne totdeauna la picioarele lui Iisus, căci singura armă împotriva demonizării este Hristos — și să îndrumeze pe cei răniți de patimi spre dragostea lui Hristos — căci ea este unica forță de însănătoșire spirituală a omenirii. Numai la picioarele lui Iisus, asemenea omului din Evanghelie, omenirea poate fi „în toate mințile”. În afara Lui, împotriva Lui este: haos, bezna și nebunie. De care fie ca darul și puterea lui Hristos, ca și țărâra credinței, să ferească neamul acesta din veac și până în veac. Amin.

Diacon Nicolae Mladin

Doi premergători ai lui Horia în delegație la împăratul din Viena. — Dl prof. Ion Lupas a făcut Vineri 22 Oct. oarele 18 în cadrul secțiunii istorice a «Astrei» o comunicare despre fărâșul Oprea Miclăuș din Săliște și preotul Măcinic din Sibiu, care s'au prezentat la mijlocul veacului 18 în audiență la împăratul din Viena cerând libertate de manifestare a credinței strămoșești în Ardeal. Eminentul istoric a dat citate lungi din interogatoriul luat celor doi deputați de către autoritatea care i-a aruncat în temnița din Kufstein pentru toată viața.

În parolă cu ei dl Ioan Lupas a descris și soartea episcopului Inocenție Clain pe care l-a caracterizat pe baza documentelor istorice nu atât ca pe un luptător pentru drepturile neamului, ci pentru ale confesiunii sale.

O asistență selectă a urmărit cu vie atenție comunicarea care a dat loc la discuție în cadrul căreia au luat cuvântul Păr. D. Stăniloale, dl prof. Ion Moga, Păr. Ilie Dăian, dl prof. Silviu Dragomir și Păr. Filipovici.

Luptătorul. O gazetă a conștiinței românești din Basarabia comunică în nrul său din 24-31 Oct. că un luptător bănățean scrie unui unchi al său din Chișinău: „Știi că sunt de doi ani și jumătate pe front. N'am avut nici o zi concediu. L'am refuzat. N'am trebuință de odihnă. Nu vreau să-mi bolnăvesc sufletul în cele câteva zile de repaos. Nu mă voi întoarce acasă, decât învingător, la sfârșitul războiului”. Acest bărbat tânăr, de 32 de ani, are acasă soție, copil, părinți; — dar mai pe sus de toate pune triumful patriei sale.

Sfințirea bisericii ortodoxe române din Fundata—Bran

În 26 Octombrie a. c. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului a colaborat în parohia Fundata, protop. Branului, ca să sfințească noul lăcaș de închinare, ridicat din temelie pe cheltuiala dlui Moise I. Găvănescu din Ploiești, fiul susnumitei parohii.

Plecând din tinerețe din creșterea munților și ajungând, prin stăruitoare muncă de câteva decenii, la bună situație materială, dl Găvănescu s'a gândit să ridice acest lăcaș în satul unde a văzut lumina zilei și unde se odihnesc părinții și strămoșii săi, drept mulțumire Celui Atotputernic pentru binefacerile primite.

Insoțit de păr. I. Grovu și de diaconul Circov, I. P. S. Sa a fost întâmpinat în comuna Bran de prefectul județului Brașov, Col. Manole Enescu, de primarul comunei și de mulțimea de credincioși, cari i au urat bun sosit. Mulțumind pentru frumoasa primire I. P. S. Sa, dimpreună cu dl prefect a plecat spre comuna Fundata.

În biserica cea nouă I. P. S. Sa, înconjurat de un sobor de preoți și de protopopul Branului V. Stoicane, a început actul sfințirii, la care a luat parte și ctitorul bisericii cu soția sa. Răspunsurile le a dat corul studenților noștri teologi sub conducerea păr. prof. Șoima. După târnosire s'a slujit sf. Li-

turghe la care s'a făcut hirotonirea întru diacon a unui candidat de preoție.

La sfârșitul liturghiei I. P. Sf. Sa a tălmăcit textul Evangheliei (Ioan 15, 9): «Rămâneți întru dragostea mea», dând povești și indemnuri pline de înțelepciune și de iubire pentru poporul ascultător.

Înaltul chiriarh a spus: Să ne purtăm și unul către altul dragostea pe care Hristos ne-a arătat-o. Să iubim pe semenii noștri, să fim îngăduitori și răbdători unul către altul. Să întărim pe cel slab, să ridicăm pe cel căzut, să mângâiem pe cel întristat, să ajutăm, pe cel lipsit și pe cel ce are daruri mai mari ca noi, să nu l urăm, să alungăm ura și desbinarea din inimi. Față de toată răutatea și dușmănia lumii, să rămânem în dragostea lui Hristos.

I. P. S. Sa a scos la iveală fapta creștinească și românească a dlui Moise Găvănescu, a soției Ecaterina, și li-a înmănat «gramata» arhierescă, prin care îi declară ctitori ai Bisericii ortodoxe române din parohia Fundata, obligând ca toți ceice vor sluji la acest sf. altar, să-i pomenească la sfințele slujbe.

În cuvinte mișcătoare noul ctitor a mulțumit I. P. S. Sale, care a predat destinației acest sfânt lăcaș.

După cuvântul ctitorului a vorbit prefectul județului și Părintele Alexandru din Ploiești, cari au exprimat mulțumiri pentru fapta pilduitoare a ctitorilor, dorindu-le multă sănătate și fericire. — Cor.

INFORMAȚIUNI

Știre personală. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae a sfințit, Marți 26 Oct. a. c. biserica din Fundata-Branului, iar de acolo a plecat la București în interesul unor chestiuni de ordin bisericesc, întorcându-se Joi seara, 28 Oct., la reședința din Sibiu.

În amintirea unei vrednice sotii. Dl general Artur Văitoianu, fost președ. al consiliului de miniștri, a donat primăriei orașului Carmen Silva un teren în întindere de 1800 m. p. din acea localitate, unde primăria va amenaja un parc comunal care va purta numele „Olga”, stersizând astfel numele defunctei Olga general A. Văitoianu.

† Dumitru N. Răuciu. În Săliștea Sibiului a încetat din viață, în vârstă de 61 de ani fruntașul gospodar și comerciant Dumitru N. Răuciu, fost mulți ani de-a rândul primar comunal și reprezentând cu multă cinste și omenie Săliștea cu ocazia deselor vizite de români și de străini. Mare mulțime de popor și cărturari a ținut să asiste

la înmormântarea acestei figuri reprezentative a satului românesc.

Indemnuri pentru lumea școlărească. Ministerul culturii naționale a hotărât a se da la Radio în fiecare săptămână un program de o oră pentru tinerimea liceelor drept înțelegere a operei educative a familiei și școlii. În inaugurarea acestor prelegeri s'a făcut Mercuria trecută, când însuș Mareșalul-Conducător, dl Ioan Antonescu, și-a rostit cuvântarea la Radio cu indemnuri părintești, referitoare la învățătură și la bunele purtări zicând între alte înțelepte sfaturi: Îndrăgiți cartea, și nu uitați că și dincolo de zidurile școlii, ea este un nealocuit prieten care vă asigură completarea pregătirii voastre intelectuale; nu uitați învățăturile creștinești și îndatoririle față de Dumnezeu și de biserică strămoșească; fiți iertători față de greșelile altora și încercați să-i îndreptați, dacă puteți; controlați-vă vorba și faptele; nu fiți egoiști; fiți buni români nu ascultați indemnurile rele.

Citii, sprijiniți și răspândiți ziarul **Telegraful Român**

STIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu.

Duminecă în 31 Octombrie 1943, servesc: prof. Mihail Neagu, cons. Dr. Spiridon Căndea și Gheorghe Secaș; diaconii: Ioan Circov și Simion Macarie. Predică: prof. Mihail Neagu. După masă la ora 4, predică la Oastea Domnului preotul Dr. Corneliu Sârbu dela parohia Sibiu-Treistejari.

Nr 248/1943

(74) 1-3

Concurs

Pentru întregirea postului de diacon la biserica nouă centrală cu hramul Sf. Treime din Sighișoara, se publică prin această concurs cu termen de 30 de zile de la prima lui apariție în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul dela stat;
2. Remunerația legală de catihet la școala de ucenici;
3. Stola obișnuită pentru serviciile reclamate de credincioși;
4. 3 jug pământ în Bendori din sesiunea bisericii și 2 jug în unghiul Poști din sesiunea preoțească;

5. Un ajutor de chirie (anual de 24000 Lei acum), ce se va stabili după posibilitățile bugetului în fiecare an.

Diaconul va sluji cu preotul la sfințele slujbe din biserică, va propune Religia în toate clasele celor 2 școli primare centrale, va catehiza la școala de ucenici și va îndeplini lucrările de birou în cancelaria protopopească.

Concurenții îndreptățiți la acest post își vor înainta petițiile prevăzute cu documentele prevăzute în regulamentul parohial și însoțite de încuviințare de candidarea dată înalt Prea Sfințitul Mitropolit, oficiului protopopesc ortodox român din Sighișoara în termen și cu învoire subsemnatului se vor prezenta și în parohie.

Sighișoara 4 Octombrie 1943.

Oficiul protopopesc ortodox român din Sighișoara în înțelegere cu consiliul parohial.

Emilian Stoica
protopop

Nr. 175/1943

[71] 3-3

Concurs

Pentru întregirea postului I de cântăreț bisericesc la parohia ortodoxă română Hunedoara, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție care în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salariul dela stat, dacă va fi bugetat.
2. Venitele uzitate în parohie.
3. Folosința unui j-g. de pământ arabil.

părătesc la sinodul mitropolitan, câtă vreme el învase trei sinoade eparhiale fără această asistență indenzirabilă. Știm cu câtă energie combătuse el impunerea unui asemenea comisar la ședințele consistorului, în întrevederea ce o avuse la 1857 cu ministrul de culte Leo Thun, implacabilul adversar al Bisericii noastre.¹

Faptul că se cereau avize concordante dela atâția factori ministeriali și specialiști, că se vorbea de atâtea condiții și restricțiuni, demonstrează nu numai îmbăcșeala anticvată a birocrăției austriace, care complica cu formalismul ei până la absurd rezolvirea chestiunilor mari, dar și tendința ei ascunsă de a rostogoli cât mai mulți bolovani în drumul așa de spinos al mitropolitului din Transilvania. Se pare, că Monarhul cunoștea bine — de sigur și din reclamațiunile lui Șaguna — aceste poriri ale subalternilor săi, și de aceea are grijă să însezeze al sfârșitul autografului ordinul de a i se prezenta referatul cerut cu cea mai mare grabă (mit thunlichster Beschleunigung). Dar acest ordin mai este motivat, în mod precis, și cu un alt argument de o particulară semnificație, anume că Șaguna a cerut încuviințarea convocării sinodului mitropolitan pe ziua de 1 Mai a aceluiaș an. Deci nu mai erau decât 3 luni, timp foarte scurt pentru greoaia administrație aulică, de a răspunde unei însărcinări atât de complicate.

Acest amănunt „al grabei” este deosebit de prețios

¹ Cf. II. Pușcariu, *Documente pentru limbă și istorie*. Sibiu 1889, I, p. 319 și Șaguna, *Memorii*, p. 109, unde se găsește ziarul despre această audiență memorabilă. „Ja Verehrtester, zise Thun, aceasta e așa, dar totuși un comisar împărătesc este de lipsă la consistor”, Șaguna ripostă: „Asertul acesta despre comisar nu-mi pricinuește nici o grijă, căci una ca aceasta nu se poate întâmpla”.

pentru noi, fiindcă ne lasă să cunoaștem încă odată stima excepțională a împăratului față de Șaguna, a cărui dorință de a întruni congresul mitropolitan pe ziua fixată de el învase s'o îndeplinească numai decât, cu aierul parcă de a se supune unei porunci prietenești.

Și totuși, în ciuda acestei noi confirmări a prestigiului imens, de care se bucura Șaguna la Curte, hotărârea mult așteptată avea să întârzie încă multă vreme. Cauzele trebuie căutate nu numai în birourile vieneze, ci și în alte împrejurări fatale, de natură politică și de caracter personal. De o parte la Budapesta era întrunită așa numita *dietă de încoronare*, care după războiul din 1866, pierdut de Austria față de Prusia, ridicase enorm pretențiile Ungariei la independența maghiară și la dominarea completă a naționalităților. Viena înfrântă se văzu silită să cedeze, acceptând dualismul, cu toate clauzele lui favorabile Maghiarilor, iar împăratul se supuse și încoronării ca rege al Ungariei în ziua de 10 Iunie 1867. Îndată după îndeplinirea acestui act constituțional, guvernul maghiar stoarse dela Rege decretul care disolvau dietele amânate dela Sibiu și Cluj, anulând toate legile favorabile Românilor.¹ Visul autonomiei Transilvaniei, pentru care luptaseră ai noștri timp de două decenii, se spulberase acum definitiv, guvernul central din Viena încetând de a mai avea competență politică în chestiunile acestei țări, care era obligată — pe urma uniunii forțate cu Ungaria — să se adreseze de aci înainte exclusiv guvernului constituțional maghiar. Șaguna era deci silit să se adapteze și el noii situații radical schimbate, și să caute deslegarea proble-

melor mari ce-l preocupau, nu la palatul prietenesc din Schönbrunn, ci la vechii săi adversari din Budapesta.

Dar alături de aceasta mai interveniră și o serie de suferințe personale, ce i le pricinuseră tocmai frunțașii nașionii sale. Nemulțumiri de atitudine rezervată a lui Șaguna — după audiența din 1865 la împărat — în cauzele naționale, frunțașii s'au divizat în două tabere, dând naștere unor certuri regretabile, cari s'au transpus cu toate pasiunile și în coloanele presei. Gazeta Transilvaniei — organ personal al Mitropolitului Șulușiu din Blaj — ataca cu vehemență pe Ierarhul dela Sibiu, acuzându-l de situația politică rea în care a ajuns poporul românesc, aruncându-i epitetul de trădător pentru participarea sa la actul încoronării, ca apoi să-i dea lovitură de grație la Cluj în August 1867, înlăturându-l în mod demonstrativ din demnitatea de președinte al *Asociației unii transilvane*, căreia el îi dăduse ființă în 1861.² Să mai adăogăm și polemicele dureroase urmate în acest timp cu Mitr. Șulușiu, care nu s'a sfiit să-i implante în inimă și pumnalul *anatemel*, declarându-l exclus din sânul nașionii române.³ A fost una din durerile morale cele mai cumplite, cu repercursiuni grave asupra sănătății sale.⁴

Acestea erau împrejurările triste și dezolante, în cari Șaguna trebuia să continue, pe alte căi, o luptă veche și nobilă pentru dreptatea Bisericii sale. Nimic din ceea ce solicitase cu atâta energie și speranță n'a mai dobândit

¹ Cf. I. Lupas, *Mitr. A. Șaguna*, p. 294; N. Popea, *Arh. și Mitr. A. Șaguna*, p. 329; I. cav. Pușcariu, *op. cit.*, p. 118; Șaguna, *Memorii*, p. 98.

² Cf. Șaguna, *Scrisori apologetice*, p. 15; I. cav. Pușcariu, *Notițe*, p. 104.

³ Cf. I. cav. Pușcariu, *Notițe*, p. 105.

⁴ Cf. I. cav. Pușcariu, *Notițe*, p. 117; Șaguna, *Memorii*, p. 99.

In caz că este dirijor de cor, va mai primi încă 2 jug. pământ arabil.

4. Salariul obișnuit dela epitropie, după buget.

5. Cântărețul va putea fi angajat în Uzinele de fier ale Statului din Hunedoara, de unde va primi salariu după pregătirea și aptitudinile ce le are.

Concurenții își vor înainta cererile oficiului parohial Hunedoara, în termenul fixat, însoțite de diploma de cântăreț bisericesc dela școala de cântăreți „Dimitrie Cuișan” Sibiu, sau altă diplomă echivalentă cu aceasta dela altă școală de cântăreți din țară, — extrasul de naștere, de botez și certificat de moralitate dela oficiul parohial.

Concurenții se vor prezenta în parohie, pentru a cânta la strună și a face cunoștință cu credincioșii.

Hunedoara, 30 Septembrie 1943.

protopop Nicolae Todea,
Nicolae Suciu secretar
paroh președ.

[69] 3-3

Concurs

Pentru întregirea postului de diacon pe lângă parohia Orăștie I, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul dela Stat;
2. Locuință în natură sau cota parte de chirie;
3. Diurna de secretar protopopesc;
4. Stolele legale dela serviciile ocazionale din parohie.

Obligațiuni:

1. Îndeplinirea serviciilor diaconiești în biserică;
2. Catehizarea școlii primare din parohia protopopescă;
3. Ajutor la lucrările din cancelaria protopopescă.

Cererile de concurs se vor înainta în termen la Consiliul arhiepiscopesc din Sibiu, însoțite de toate actele necesare.

Orăștie, la 23 Septembrie 1943.

Pr. Iosif Vințan
adm. protopopesc

[70] 3-3

Concurs

Pentru întregirea postului I de cântăreț bisericesc al parohiei Tâșnari, protopopiatul Brașovului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salariul dela Stat;
2. Folosința a 643 st. p. arător și 2 jug. 635 st. p. fânaș;
3. Taxa încasată dela credincioși în ajunul Crăciunului la umblarea cu icoana Nașterii, câte 10 lei de familie dela aproximativ 230 familii, și
4. Jumătate din stola uzitată în parohie.

JUDECĂTORIA DE PACE RURALĂ NOCRICH
SECȚIA C. F.

Nr. 364/1943. c. f.

76 1. -1

Extract din publicațiunea de licitație

In cauza de executare făcută de urmăritoarea Văd. Galea Ana din Ghijasa de jos contra urmăriților Lomotă Nistor Toader din Ghijasa de jos.

Judecătoria a ordonat licitațiunea execuțională în ce privește imobilele situate în comuna Ghijasa de jos circumscripția judecătorească de pace rurală Nocrich cuprinse în c. f. a comunei Ghijasa de jos Nr. 819 Nr. top. 2614 în valoare de 4000 lei cu prețul de strigare de 3300 lei Nr. top. 3009 în valoare de 2500 lei cu prețul de strigare de 1875 lei asupra 1/2 părți din imobilele înscrise în c. f. 761 Nr. top. 1046/2 în valoare de 5000 lei cu prețul de strigare de 3750 lei Nr. top. 1367 în valoare de 2000 lei cu prețul de strigare de 1500 lei Nr. top. 2296/2 în valoare de 3000 lei ca prețul de strigare de 3750 lei Nr. top. 3925 în valoare de 1000 lei cu prețul de strigare de 750 lei Nr. top. 3024/2 în valoare de 2000 lei cu prețul

Nr.	top.	756/2 în valoare de	3000 lei	cu prețul de strigare de	2250 lei
"	"	1106/1	500	"	375
"	"	1621	2000	"	1500
"	"	2359/2	2000	"	1500
"	"	3333	5000	"	3750
"	"	3491	1500	"	1125
"	"	3865, 3771	1500	"	1125
"	"	1586	5000	"	3750
"	"	2078/2	1000	"	750
"	"	2368/2	5000	"	3750
"	"	3367	3000	"	2250
"	"	1536	5000	"	3750
"	"	3533	2500	"	1875
"	"	1013	3000	"	2250
"	"	1463	5000	"	3750
"	"	1951/2	3000	"	2250
"	"	3114/2	1500	"	1125
"	"	2573	4000	"	3000
"	"	3413/2	5000	"	3750
"	"	3615	4000	"	3000
"	"	3924	0000	"	0000

pentru casarea creanței de 24.000 capital interese de 9 1/2% dela 1 Ianuarie 1929 până la 5. III. 1938 și de atunci 7 1/2% de 14.500 lei capital interese de 10% dela 24 III. 1929 până la 5 III. 1938 și de atunci 7 1/2%.

Licitațiunea se va ține în ziua de 24 luna Noembrie anul 1943 ora 11 a. m. la casa comunală

Noului cântăreț i se cere să instruiască și să conducă corul bisericesc.

Concurenții își vor înainta cererile, însoțite de diploma de absolvire a școlii de cântăreți din Sibiu și celelalte acte legale, oficiului parohial Tâșnari, și se vor prezenta la biserică spre a cânta la strună și a face cunoștință cu comunitatea credincioșilor.

Tâșnari, la 4 Septembrie 1943.

Prot. Ioan Turcu,
Președ. cons. parohial
văzut:
Dr. N. Stînghie
Adm. Prot.

42 legea LX 1881 sau să predea aceluiaș delegat chitanța constatând depunerea judecătorească, prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație (§ 147, 150, 170 legea LX 1881 § 21 legea LXI 1908).

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat decât cel de strigare, este dator să întregască garanția — fixată conform procentului prețului de strigare — la aceeaș parte procentuală a prețului ce a oferit (§ 25 XLI 1908).

Data în Nocrich la 15 August 1943,

S. S. BALABAN
dir. c. f.

S. S. I. Ionescu
judecător

Nr. 294/1943 prot.

[72] 2-3

Concurs

Pentru întregirea postului de cântăreț bisericesc, salariat de stat din Sighișoara, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salariul dela Stat,
2. 1 1/2 jug. sesiune cantorală,
3. Stola cantorală din parohia III.
4. Stola dela serviciile liturgice, la care va servi.

Cântărețul va face seerviciu zilnic, utrenia și vecernia în biserică nouă, iar în Dumineci și sărbători cu rândul la ambele biserici.

Concurenții îndreptățiți își vor înainta petițiile provăzute cu documentele necesare și însoțite de diploma de cântăreț bisericesc, dela școala de cântăreți „Dimitrie Cuișan” din Sibiu, în termenul oficiului protopopesc ortodox român din Sighișoara și cu învoirea subsemnatului se vor prezenta în biserică spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântări bisericice.

Sighișoara, 4 Octombrie 1943.

Oficiul protopopesc ortodox român din Sighișoara, în înțelegere cu consiliul parohial
Emilian Stoica
protopop

C. preoți să stea
în fruntea mișcării

Oastea Domnului

dela Viena. Nici diplomele împărătești pentru numirea și instalarea sa ca mitropolit, nici actul solemn pentru reînființarea Mitropoliei române, precum n'a mai primit nici încuviințarea Congresului mitropolitan constituant.¹ „Referatul temelnic”, ferecat în atâtea condiții, cerut de împărat, a rămas și el îngropat pentru totdeauna în sertarele haine ale miniștrilor venezi, căzuți deodată cu prăbușirea regimului constituțional.

De acum acțiunea trebuia reluată dela început, pe frontul nou și nesigur dela Budapesta. Bogata experiență politică și intuiția clară a realităților, i-au arătat repede lui Șaguna cum să se servească iarăși, cu neîntrecută fineță diplomatică, de omenii și împrejurări, spre a le stoarce tot concursul posibil în folosul cauzei naționale-bisericești ce o urmărea. Norocul vroi, ca titularul Ministerului de culte să fie atunci tocmai baronul Iosif Eötvös, un vechiu și bun prieten de școală al lui Șaguna.² Spirit luminat și liberal, bucurându-se de o mare autoritate în guvern, Eötvös era un susținător cald al egalei îndreptățiri a naționalităților, și de aceea în sfera lui de acțiune căuta să fie cât mai preventiv și mai generos. Astfel Șaguna găsi în el cel mai puternic sprijin pentru rezolvarea marilor probleme ale Bisericii ortodoxe.³ În Noembrie 1867 proiectul de lege, cu privire la independența și autonomia Mitropoliei noastre, însoțit de observațiile lui Șaguna, era în mâinile Ministrului și numai prorogarea Parlamentului întârziase prezentarea lui până în Martie viitor, când după desbateri temelnice el fu votat și sancționat ca articol de lege Nr. IX din 1868.⁴

În Casa magnaților Șaguna făcu un discurs scurt și magistral justificând legitimitatea caracterului național al Mitropoliei române. El spunea că limba este un vehicul al religiei, și chiar de ar vorbi Sf. Ioan Gură de Aur poporului care nu-l înțelege, grațiu lui va rămânea fără nici un efect. Iată de ce este necesară despărțirea ierarhică de Biserica sârbească. Iar argumentelor invocate de adver-

sari, că nu pot exista două mitropolii ortodoxe în cuprinsul aceluiaș stat, Șaguna le opunea faptul legal al celor trei arhiepiscopi catolice, și al câtorva superintendenți reformate, toate de limbă maghiară.¹ Din cel 10 paragrafi al legii votate, doi îndeosebi trebuie remarcăți, și anume al 2-lea care spune: „Mitropolia independentă, înființată pentru Românii de religie greco-orientală, și după drept egală cu a Sârbilor, de asemenea și înălțarea episcopiei gr. ort. din Transilvania la rangul de arhiepiscopie, se înarticlează în lege, iar dispozițiunea art. 12 de lege din 1790 se extinde asupra ei”. Iar § 6 zice: „Tot ministerul va mijloci, conform propunerii sinodului episcopesc gr. or. român, convocarea cât mai în grabă a Congresului național-bisericesc român de religia gr.-orientală, care se va compune, afară de arhierii, din 30 deputați clerici și 60 laici, între cari au să fie aleși și 10 din confinile militare”.²

Cea dintâi mare bătălie era astfel câștigată. Rămânea acum să fie dobândită și cea de a doua, care să însemneze victoria finală. Șaguna știa să se grăbească. Îndată după promulgarea legii menționate, întâmplată la 24 Iunie 1868, el luă măsuri urgente pentru efectuarea alegerilor de deputați în Congresul național-bisericesc, și apoi obținu dela guvern, prin Eötvös, convocarea pe ziua de 16 Septembrie 1864 la Sibiu. El era un Congres constituant — fără comisarul insolit pe care-l prevedea autograful împărătesc — căci Șaguna îi fixase ca problemă capitală desbateră Statutului de organizare a Mitropoliei restaurate.³

Pe cât de fericit era Șaguna la deschiderea acestei adunări istorice, pe atât de mâhnit a fost la închiderea ei, fiindcă în cursul discuțiilor avu să suporte atacurile grele și opoziția înverșunată a unei coaliții care, foarte rău inspirată, transpusesse sub cupola Bisericii pasiunile regretabile ale arenei politice înveninate.⁴ Aceleași amărăciuni i-au fost rezervate și în Sinodul arhiepiscopesc și în Congresul național-bisericesc din 1870, unde lipsa de decență

mersese atât de departe, încât se pusese la cale chiar o mișcare de înfruntare la adresa marelui Mitropolit.¹ Numai într-o asemenea atmosferă încărcată s'a putut întâmpla, ca Protocolul de organizare bisericească, elaborat de Șaguna pe temeiul unei vaste competențe canonice, sprijinită de o experiență încercată, să fie desfigurată de către majoritatea unor laici presumțioși, împinși spre critică exclusiv de resentimente personale.²

Lipsa lor de prevedere luase la un moment dat astfel de proporții, încât era să pună în primejdie însăși Constituția bisericească sancționată.³

Răbdarea eroică și spiritul gigantic al lui Șaguna, care desclira cu atâtea limpezime primejdțiile posibile pentru Biserica sa, au știut acoperi cu magnanimitate toate răutățile ce i-au însângerat inima bolnavă, salvând într'un suprem efort moral și fizic, opera cea mai grandioasă din câte a înregistrat vreodată istoria de necontenite lupte a ortodoxiei transilvane.

Din credința și suferința lui, imense ca și idealurile sfinte ce l-au călăuzit pe drumurile încordărilor epice, a răsărit măreașă catedrală nebruită a Mitropoliei, spre a fi timp de peste 50 de ani, în mijlocul furtunilor, pavăza cea mai sigură a românismului transilvan și bănățean.

Iar când visul unității noastre politice se cobori pe pământ, conștiința națiunii desrobite a știut — ca printr'un îndemn profetic — să așeze la temelie vieții religioase a noului Stat român strălucita creațiune a Mitropolitului Șaguna.

Astfel neamul recunoscător i-a înălțat un monument care-i va perpetua nemurirea, prin spiritualitatea triumfătoare a operei sale, peste toate veacurile de glorie națională.

¹ Cf. N. Popea, *Arh. și Mitr. A. Șaguna*, p. 58.

² Vezi *Protocolul congresului național bisericesc din 1868*, passim. N. Popea, *op. cit.*, p. 57; P. Cosma, *Statutul organic*, în „Enciclopedia Română” III, p. 1009.

³ Cf. Pușcariu, *Mitropolia*, p. 409 (10 documente). E vorba de adresa de protest împotriva modificărilor introduse de guvern în Statutul sancționat, votată de majoritatea Congresului condus de Vičenție Babeș. Tactul lui Șaguna a știut și de astădată — spre noroc Bisericii — să împiedice efectele dezastruoase ale acestui act acuzat, refuzând înaintarea protestului la Budapesta.

¹ Cf. Il. Pușcariu, *Mitropolia*, p. 420 (documentele).

² Cf. I. Lupăș, *Șaguna și Eötvös*, Arad, 1913, p. 6.

³ Cf. I. Lupăș, *Istoria bisericească a Românilor ardeleni*, Sibiu, 1918, p. 194.

⁴ Idem. *Mitr. A. Șaguna*, p. 343.

¹ N. Popea, *Vechia Mitropolie*, p. 352.

² Vezi I. Lupăș, *Mitropolitul Andrei Șaguna*, p. 345; N. Popea, *Vechia Mitropolie*, p. 328.

³ Cf. *Protocolul congresului național bisericesc din 1868*, Sibiu, passim.

⁴ Vezi N. Popea, *Arh. și Mitr. A. Șaguna*, p. 56 și urm.